

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 2 • NR 11 • 1965

Nye Kommunevåbener i Norden

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Nye Kommunevåbener i Norden

Danmark

SIDEN oversigten i Heraldisk Tidskrift 1:9/384, marts 1964, har i hvert tilfælde yderligere ti danske kommuner begyndt at føre våben. Jyllinge-Gundsømagle Kommunes våben er udarbejdet af *Ernst Verwohlt* og tegnet af *Aage Wulff*. Gram Kommunes våben er tegnet af *Walter Nielsen*. De øvrige våbener er udarbejdet af Statens Heraldiske Konsulent, *Paul Warming*. Alle ti er godkendt af Indenrigsministeriet.

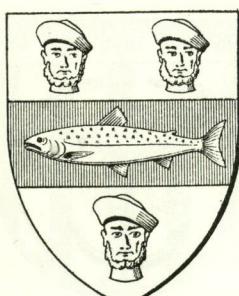
Alestrup Kommune, Viborg Amt. I sølv felt en rød bjelke mellem tre naturligt farvede, skæggede mandshoveder med grønne baretter, set forfra; på bjælken en sølv laks. — Kommunen ligger i Rinds Herred, hvis segl, kendt fra 1610, viser en fisk, måske en laks. Der er laks i Simested A., som løber gennem kommunen. De tre mandshoveder hentyder til »Rinds Herreds knaber«, en gammel betegnelse for de rige selvejerbønder, som var karakteristiske for egenen, indtil bønderne, under Skipper Klement, i 1534 led nederlag over for Johan Rantzau.

Dalby Kommune, Vejle Amt. I blåt felt en sinister skræbjælke torads tavlet i otte felter, sølv og rødt; i øverste

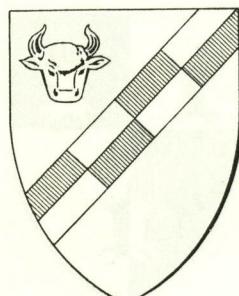
dexter hjørne et sølv tyrehoved set forfra. Tyren er taget fra Nørre Tyrstrup Herreds gamle segl. Skræbjælkens otte felter repræsenterer de otte sogne som ved Slesvigs afståelse til Tyskland efter krigen 1864 byttedes til Danmark mod de kongerigske enklaver i hertugdømmet.

Strandby-Farsø Kommune, Ålborg Amt. I grønt felt en åben guld krone mellem tre guld jægerhorn med røde beslag og guld øskner og bånd. — Krone og jagthorn i det grønne felt symboliserer kongens jagtgård i Trend, som ligger i kommunen.

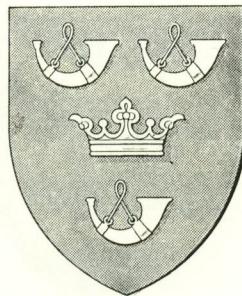
Gram Kommune, Haderslev Amt. I rødt felt en bjelke mellem en fransk lilje og en møllesten, alt sølv; på bjælken en rød tilbageseende grif med guld krone. — Kommunen ligger i det tidligere Gram Herred, i hvis segl, kendt fra ca. 1600, der fandtes en grif. Griffen i Gram Herreds segl går muligvis tilbage til Erik af Pommern, som havde tilknytning til herredet og hvis fædrene våben var en rød grif i sølv skjold. Den hvide lilje i rødt er taget fra den grevelige familie Schacks våben; Gram Slot, som har betydet meget for egenen, opførtes o. 1670 af feltherren Hans Schack. Endelig er møllestenen attribut for Sankt Vincens, møl-

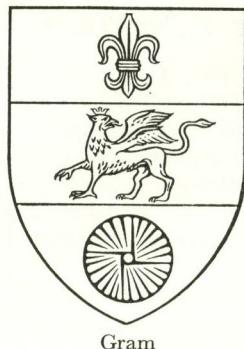
Alestrup

Dalby

Strandby-Farsø

Gram

ler-næringens værnehelgen, til hvem Gram Kirke er indviet.

Egtved Kommune, Vejle Amt. I rødt felt en bronzealderbælteplade mellem tre egeblade, alt guld. — Bronzealderbæltepladen hentyder til det berømte oldtidsfund, Egtvedpigen, som havde en lignende plade med sig i kisten. Egebladene spiller på kommunens navn.

Otterup Kommune, Odense Amt. Firdebt af sølv og sort, heri tre stynede popler af modsat farve. — De stynede popler er karakteristiske for egnen og har været det fra gammel tid: Otterup ligger i Lunde Herred, hvis segl, kendt fra o. 1425, gengiver en stynet poppel. Skjoldets firdeling skal anskueliggøre, at en stor del af kommunen består af udstykningsjord.

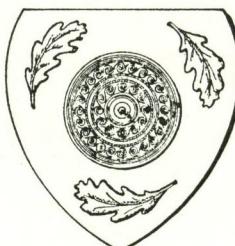
Jyllinge - Gundsømagle Kommune, Roskilde Amtsrådskreds. I sølv felt en

rød rose belagt med tre sorte ankre, anbragt som et gaffelkors og i midten forenet ved en ring. Ankrerne står for Jyllinge havn og kommunens fiskeri, medens rosen er inspireret af en krans af rosetter omkring tårnet på Gundsømagle Kirke.

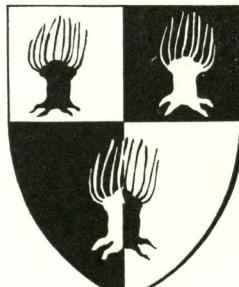
Bramminge Kommune, Ribe Amt. I blåt felt en af bølgeskurer dannet pæl, ledsaget dexter af et guld scepter som ender i en fransk lilje. — «Strømmen» repræsenterer Ilsted Å, som løber gennem kommunen, og sceptret med liljen Sankt Knud og den til ham indviede Bramminge Kirke, som ligger lige ved åen. På de middelalderlige Sankt Knuds gilders segl afbildedes helgenen ofte holdende et sådant scepter. I sognet har der tidligere tillige været en Sankt Knuds kilde, som syge mennesker valfartede til.

Hirtshals Kommune, Hjørring Amt. I blåt felt et sølv skibsrør ledsaget dexter af en seksoddet guld stjerne. — Både roret, som man styrer skibet med, og stjernen, som man styrer efter, er passende mærker for en kommune, der fra de ældste tider har levet af søfart, fiskeri og skudehandel. Rorets tre hængsler hentyder til, at kommunen består af tre sogn.

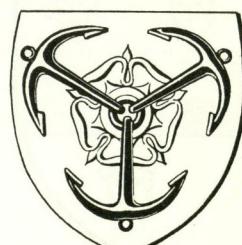
Farum Kommune, Frederiksborg Amt. I blåt felt en sølv sparre og herpå tre blå flyvende vildgæs, set nedefra og flyvende mod skjoldets overkant. —

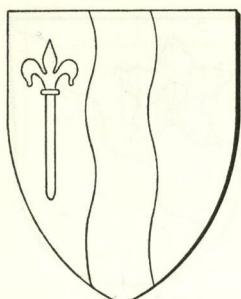
Egtved

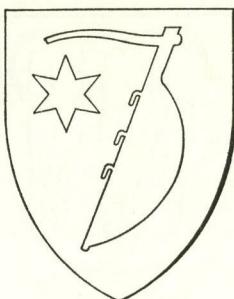
Otterup

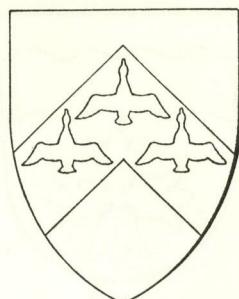
Jyllinge-Gundsømagle

Bramminge

Hirtshals

Farum

Sparren i det blå står for den gamle færdselsvej mellem Farum Sø og Fure Sø, og vildgæssene for tidligere tiders kgl. gæsejagter på egnen. Ved deres antal repræsenterer gæssene tillige kommunens tre byer: Bregnerød, Farum og Stavnsholt.

S. T. A.

ska »kiihelys» är ett räkneord, som anger *fyratio stycken*, och som särskilt användes vidräknandet av ekorrskinn. Då *fyratio ekorrskinn* i en sköld vore väl mycket, har man nöjt sig med ett skinn per tiotal. Komponerat av Ahti Hammar.

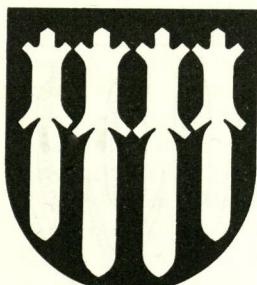
Sahalahti (svensk form *Sahalaks*) i Tavastehus län. Skölden medels en ulvtandsskura ginstryckad i rött och silver. Detta är ett talande vapen. Ordet »saha» betyder *såg* och att den mera storstilade ulvtandsskuran används i stället för den egentliga sågskuran, kan endast anses vara en lyckad lösning. Komponerat av Olof Eriksson.

Keitele i St. Michels län. I svart fält tre bjälkväv i stolpe ställda notbåtar av guld. Detta är en insjöcommun känd för sitt fiske, vilket föranlett notbåtarnas upptagande i vapnet. Komponerat av Ahti Hammar.

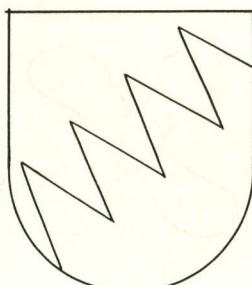
Finland

Under förra hälften av år 1962 har i Finland fastställts sammanlagt tretton nya kommunvapen, varav ett, det för Pylkönmäki kommun, av då nämnd orsak anmälades redan i n:o 9 av HT, Sid. 384. De övriga tolv vapnen är följande:

Kiihtelysvaara i Kuopio län. I svart fält fyra stolpvis i bjälke ställda ekorrskinn av silver. Vapnet bör hämföras till de talande vapnets grupp. Det fin-

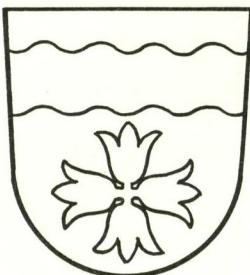
Kiihtelysvaara

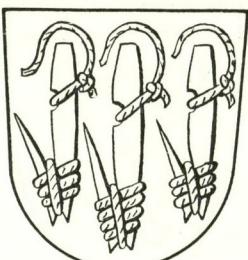
Sahalahti

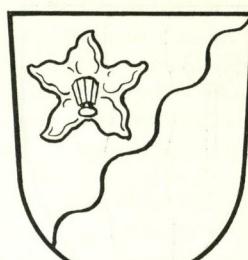
Keitele

Esse

Eräjärvi

Lemi

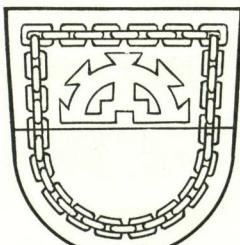
Esse (finska *Ahtävä*) i Vasa län. I fält av guld en av vågskuror bildad, höjd bjälke och under denna fyra bläckklockor, vars stjälkar är korsformigt förknade, allt blått. Vapnet syftar på Esse å omgiven av sädesfält och blomsterängar. Komponerat av G. v. Numers.

Eräjärvi i Tavastehus län. I rött fält tre av trä förfärdigade, stolpvis i bjälke ställda metkrokar av silver. Den finska förstavelsen »erä» motsvarer det svenska »öde» i sammansättningar som *erämaa* = ödemark och *eräjärvi* = ödemarkssjö. Det sistnämnda, kommunens namn, har angivits genom ett primitivt fiskeredskap, av trä tillverkad metkrok, som även syftar på den första bosättningen av »eränkävijät», vilka sökte sig till ödemarken för jakt och fiske. Komponerat av G. v. Numers.

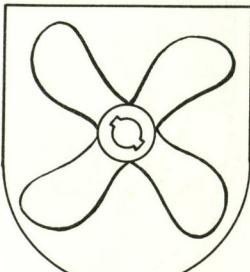
Lemi (svensk form *Klemis*) i Kymmenene län. Skölden medels en vågskura ginstyckad i rött, vari en potatisblom-

ma av silver med ståndare av guld, och i silver. Lemi är en jordbrukscommun vid stranden av en insjö. Dess läge återges av silverfältet och vågskuran, medan potatisblomman representerar jordbruk och särskilt potatisodling, för vilken trakten är känd. Komponerat av Gustaf von Numers.

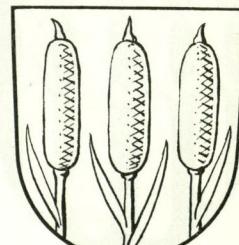
Koskenpää i Tavastehus län. I av rött och silver delad sköld en infattningsvis ställd kedja av motsatta tincturer och i övre fältet den övre hälften av ett kvarnhjul av silver. Detta vapen kan även hämföras till de talande. »*Koski*» betyder *fors* och anges genom ett silverfält med ett halvt kvarnhjul däröver. Kedjan är gemensam för denna kommun samt kommunerna Jämsä och Jämsänkoski, vilka i tiden bildade en enda socken och vilka nu som ett tecken på samhörighet förära en infattningsvis ställd kedja i sitt vapen. Komponerat av G. von Numers.

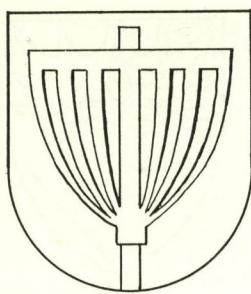
Koskenpää

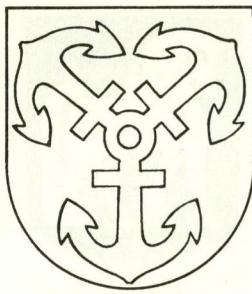
Dragsfjärd

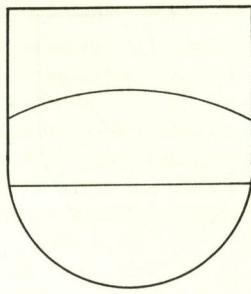
Kälviä

Merimasku

Angelniemi

Sotkamo

Dragsfjärd i Åbo och Björneborgs län. I blått fält en propeller av guld med bladen som ett snedställt kors. Kommunens vapen symboliseras sjöfart på ett modernare sätt än de traditionella och redan många gånger använda segelfartygen. Komponerat av Olof Eriksson.

Kälviä (svensk form *Kelviå*) i Vasa län. I blått fält tre uppväxande kaveldun av silver med kollar av guld. Som grund för vapnet har använts ett gammalt sigill. Detta avbildade synbarligen en å med tallbevuxen strand, men då bilden var otydlig, har på senare tid träden uppfattats som kaveldun. Då många finländska kommunvapen redan innehåller träd, har man utgått från den senare tolkningen, och så har en ny vapenfigur, kaveldunet, kommit in i vår heraldik. Komponerat av Gustaf von Numers.

Merimasku i Åbo och Björneborgs län. I fält av silver en uppskjutande röd nordprick (remmare; ett slags sjömärke). Merimasku är en kustkommun, vilket även framgår av dess namn. »Meri» betyder hav. Ytterligare förklaringar torde vara onödiga. Komponerat av Olof Eriksson.

Angelniemi i Åbo och Björneborgs län. I rött fält tre ankare av guld vars läggar gaffelkorsvis förenas i en gemensam röring. Detta är även en kustkommun och de tre ankarna symbo-

lisera hamnplatser från allmogeseglatens tider. Komponerat av A. Hammar.

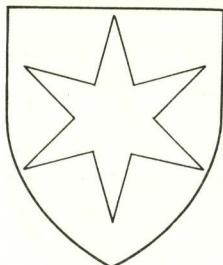
Sotkamo i Uleåborgs län. I fält av silver en upptill av en bågskura bildad blå bjälke. Vapnet syftar på det kända berget Vuokatti, som ligger inom kommunen. Komponerat av T. Vuorela.

De ovannämnda vapnen har fastställts av inrikesministeriet, Eräjärvi, Sahalahti, Kihelysvaara och Esse den 10 april, Koskenpää, Dragsfjärd, Kälviä, Lemi, Keitele, Merimasku och Angelniemi den 16 maj samt Sotkamo den 9 juni 1962.

B. T.

Norge

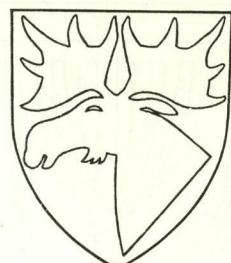
Steinkjer kommune i Nord-Trøndelag fylke. «På blå bunn en sølv stjerne med seks odder». Motivet skal tilkjennegi at Steinkjer er et centrum i distriktet og fylket, og at seks veier fører inn til byen. Vedtatt i Steinkjer bystyre 15. februar 1957. Fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 8. mars 1957. Etter kommunenesammenslutningen 1. januar 1964 mellem Steinkjer by og de omliggende seks landkommuner til en ny Steinkjer bykommune, vedtok det nye bystyre 23. januar 1964, at det tidligere byvåpen skal beholdes. Fastsatt ved kongelig resolusjon 14. mars 1964. — Stjernens seks odder har man så funnet å kunne tolke som

Steinkjer

Levanger

Namsos

uttrykk for de seks tilsluttede landkommuner. Merket brukes også som flagg. Tegnet av Hallvard Trætteberg.

Levanger kommune i Nord-Trøndelag fylke. «På rød bunn en stående gull hest». Motivet er valgt for å symbolisere den gamle markeds handel mellom Jemtland og Trøndelag. Jemtlendingene kom kjørende til Levanger og førte med seg smør, ost, vadmel, spiker, økser, ljåer o. lign. Hjem til Sverige førte de med seg sild, fisk, salt, kolonial- og manufakturvarer — samt hester. Vedtatt i kommunestyret 28. oktober 1960 som byvåpen for Levanger by og fastsatt ved kongelig resolusjon 8. november 1960. Etter kommunensammenslutningen mellom Levanger by og de omliggende landkommuner Frol, Skogn og Åsen til en ny Levanger landkommune, vedtok det nye kommunestyre 12. desember 1961 at det tidligere byvåpen skal brukes som kommunevåpen for den nye Levanger kommune. Fastsatt ved kongelig resolusjon 16. mars 1962. Merket brukes også som flagg. Tegnet av Hallvard Trætteberg.

Namsos kommune i Nord-Trøndelag fylke. «På rød bunn et gull elghode». Motivet er valgt fordi Namsos er «hovedstaden» for den skogrike Namdalen og elgen er «skogens konge». Vedtatt i Namsos kommunestyre 25. november 1960. Fastsatt ved kongelig resolusjon

5. mai 1961. Etter kommunensammenslutningen 1. januar 1964 mellom Namsos by og landkommunerne Klinga, Vemundvik og deler av Otterøy og Fosnes, skal den nye Namsos kommune i henhold til det nye kommunestyles vedtak 19. desember 1963 beholde det tidligere byvåpen. Merket brukes også som flagg. Tegnet av Hallvard Trætteberg.

Paulus Holm.

Sverige

Hassela kommun i Hälsingland. »I rött fält en hasselnöt med svepe, allt av guld.« Förekommande sockensigill tillhör den i Hälsingland ej ovanliga typ vars bild endast utgöres av socken namnets begynnelsebokstav. Nutida ortnamnsforskning har godtagit den traditionella förklaringen av namnet Hassela att det härrör ur ordet *hassel*. Fastställt av Kungl. Maj:t den 18 december 1964.

Hedesunda kommun i Gästrikland. »Sköld tre gånger delad av rött och guld, visande i första fältet en sexuddig stjärna av guld, i andra fältet två svarta örör över varandra, den övre med bladet åt vänster, i tredje fältet två sexuddiga stjärnor av guld och i det fjärde fältet en svart roddbåt.« Motivet är hämtat från ett sigill för Hedesunda socken, daterat 1656. I sigillbilden

flyter båten på ett vågsvall. Den i vapnet införda delningen har till uppdrag att befära en uttrycksfull tinkerering. Fastställt av Kungl. Maj:t den 29 juni 1964.

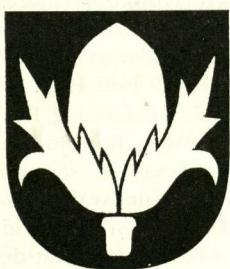
Hille kommun i Gästrikland. »I fält av silver en blå bystbild av en kvinna med utslaget, vid tinningarna med band av guld sammanhållit hår och ett utmed halsen nedhängande pärlband likaledes av guld.» Motivet är hämtat från ett sigill känt sedan slutet av 1600-talet för Hille socken. Sigillbilden visar huvud, hals och barm av en ung, frödig och leende kvinna med till axlarna nedhängande hår och ett arrangemang av pärlbesatta band som utmed ansiktets och halsens sidor hänger ned på barmen. Dräkthistorisk expertis från Nordiska museet har upplyst att dylika arrangemang varit vanliga hos brudar och brudpigor inom både allmogen och de högre ständen.

Hennes nakenhet har antagits motsvara ett antikiserande stildrag hos barocken. Enligt lokal tradition föreställer sigillbilden en jungfru Hilleborg som skulle ha låtit bygga den första kyrkan i Hille. Valet av blått för bilden har föranlets av en strävan att undvika tryck av porträtt. Fastställt av Kungl. Maj:t den 18 december 1964.

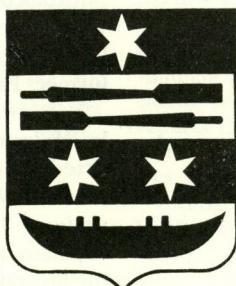
Holmsunds köping i Västerbotten. »I blått fält en tvåmastad slätskonare av silver med stående gafflar, utan segel.» Köpingen Holmsund är belägen vid Ume älvs mynningsvik och bildades 1947. Emblematisk tradition saknas. Ortens näringsliv omfattar träförädling, sjöfart och hamnrörelse. Fastställt av K. Maj:t 29 juni 1964.

Ramsjö kommun i Hälsingland. »Sköld medelst klyvning och vågskurendelning kvadrerad av guld och svart, upptagande i vartdera av fält 1 och 2 en inåt vänd korp med lyftad vinge samt i fält 3 och 4 två av vågskuror bildade bjälkar, allt av motsatta tinkerter.» Traditionell emblematisk saknas. Huvudmotivet, de båda korpanna, härrör ur det förhållande att leden *ram*- i ortnamnet sannolikt härstammar från det fornsvenska *ramn*, vilket betyder korp. Fastställt av Kungl. Maj:t den 18 december 1964.

Noraströms kommun i Ångermanland. »I fält av silver en fläkt blå

Hassela

Hedesunda

Hille

Holmsund

Ramsjö

Noraström

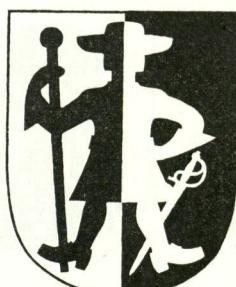
skata inom blå bård, belagd med insektsnymfer av guld.» Noraström bildades 1952 av två socknar Nora och Skog. Två pastoratssigill för Nora, av vilka det äldre antages vara från 1500-talets slut, visar inom en sköldkontur en insektsliknande varelse med spolformig bakkropp, sex ganska korta ben och ett litet runt huvud från vilket utskjuter två hornliknande spetsar. Olika försök till bestämmande av varrelsens art har gjorts genom tiderna: dykarbagge, sjöslända, ishavsgråsugga. I vapnet återges varelsen sådan den ter sig i sigillen utan att anpassa den till någon viss tolkning. För vapenbeskrivningen har dock en viss bestämning ansetts nödvändig. Tolkningen insektsnymf grundar sig på ett uttalande av föreståndaren för Riksmuseets evertebratavdelning professor Karl Lang. — Skatan är hämtad från ett

sockensigill för Skog, känt sedan slutet av 1700-talet men troligen äldre. Det visar en vänstervänd, primitivt tecknad fågel, enligt lokal tradition utgörande en skata. Fastställt av Kungl. Maj:t den 15 januari 1965.

Ytterlännäs kommun i Ångermanland. »I sköld kluven av guld och blått en stående karolinsk krigsman med stav, allt av motsatta tinkturer.« Bilden i ett sigill för Ytterlännäs socken, känt sedan 1760-talet, utgöres av en mansfigur i bredbrättad hatt och knälång rock samt med värla vid sidan och stav i handen. Enligt lokal tradition föreställer bilden en karolin. På inrådan av statsheraldikern Gunnar Scheffer och styresmannen för Armémuseum fil. dr H. Seitz har vapenbilden givits vissa drag av en infanteriunderofficer på Karl XI:s tid: rundbrättad hatt, lång, åsittande rock (»justaucorps») och typiskt värjfäste. Tinkturerna alluderar på färger vanliga i det karolinska tidevarvets uniformer. Fastställt den 29 juni 1964.

Vapnen för Hassela, Hedesunda, Hille, Holmsund, Noraström, Ramsjö och Ytterlännäs har utarbetats av stadsarkitekten *Hans Schlyter*, Sundsvall. Riksarkivets heraldiska sektion har vid vapenärendenas prövning utarbetat de för fastställelsebesluteten erforderliga vapenbeskrivningarna.

H. S-r.

Ytterlännäs

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[sv] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.